

Christian Nolds Selvbiografi.Ved **H. F. Rørdam.**

(Slutning.)

Men før jeg vid're skrider fort,
 En Drøm jeg maa fremføre,
 Mig samme Nat faldt ind saa kort,
 Som vel er værd at høre.
 Jeg som et Omen det anta'er
 Med mer', mig er passeret,
 Min Gud og Konge raade la'er,
 Saa bliver jeg salveret.
 Paa Kjøbenhavns Academi
 Jeg drømte mig at stande,
 Hvor jeg fik Laurbærgrenen fri
 Og Laurbærkrands om Pande.
 Om Eftermiddag anden Dag
 Kom Doctor Nold selvstændig,
 Min Moder han til al Behag
 Var fin og vel behændig.
 Da var jeg just i niend' Aar,
 Lidt kunne componere;
 Han min Examinator var,
 Mig vilde da probere.
 Men jeg var næsvis, vilde mig
 Af ham ej lade trykke
 In bus og tis¹⁾, men vældelig
 Ham svared' Styk' for Stykke.
 Det hoved' ham; strax om mit Navn
 Begyndte han at spørge.
 Hans Navn²⁾ jeg havde, var mit Gavn,
 Det skulde mig forsørge.
 Om man paa Physionomi,

¹⁾ Latinske Casusendelser.

²⁾ Christian.

Paa Hænders Tegn kan lide,
 Om man kan tro Astronomi,
 Jeg sætte vil til Side.
 Da han de Hænders Tegn paa mig
 Betragtet havde nøje,
 Han sagde: Bedst er visselig
 Til Bogen ham at føje;
 Thi efter Kors og stor Fortred
 Ham frem for Sødskend' alle
 Omsider Gud til Rolighed
 Og Ærestand vil kalde.
 Jeg tusindfold og prise maa
 Guds naadig' Forsyns Øje,
 Naar jeg min Lykke pønser paa,
 Og Trøst i al min Møje.

Et falder mig nu i mit Sind,
 Som her ej skal forgjætted,
 Om Drømme, som med Skyggevind
 I Parallel kan sættes.
 Mens jeg endnu i Opvæxt stod,
 Mig steds' i Drømme tyktes,
 Jeg af en Hjort saa grum af Mod
 Med Horne stangend' tryktes.
 Da jeg tidt op i Søvnne foer,
 Min Lærere omfavned',
 Bad ham, mig fra slig Fare stor
 Befri, hvori jeg stavned'.
 Hver Uge snart mig hændtes sligt.
 Hvad derfor os skal hænde
 At drømme, er ej underligt,
 Dog Gud kan alting vende.
 I Søvnne jeg og ofte sank
 I dybe Vandes Vaade,
 Af Gruelse og Skræk opsprang
 Og hyled' overmaade;

Jeg stedse syntes, jeg snart op,
 Snart ned saa let at flyve,
 Snart over brusend' Bølgetop
 Paa Klipper højt at klyve.
 Og ak! hvor mangt et Vaades Stød
 Har jeg maatt' siden døje!
 Hvor mangan Gang i Korsens Nød
 De hvasse Klipper pløje!

Men dog, hvad vil jeg tale mer'
 Om svare Drømmetanker?
 Jeg heller til mit Forsæt ser
 Og videre fremvanker.
 Den Glædskabs Dag nu lakked frem,
 At Sorg til Fryd omvendtes,
 Min Moder fik et andet Hjem,
 De Bryllupsblus optændtes.
 En Mil fra Roëskilde-Væld
 Et gammelt Herresæde
 Var bygt oppaa et Bakkeheld
 Ved Landevej og Stræde.
 Næst samme Gaard er bygt en By,
 En Landsby, Viby kaldet,
 Hvor Hvitting, efter Rune-Ry,
 Sin Bolig bedst befaldet'.
 Den Gaard nu kaldes Vibygaard,
 Som Doctor Nold til Eje
 Sig købte til Forlystning, naar
 Ej lysted' Kjøbstadleje.
 Der mindes jeg den Bryllupsfær'
 Stod af i nogle Dage
 Med en anselig Brudehær
 Foruden Last og Klage.
 Dog om man vel paa Varetegn,
 Paa Spøgeri og Skygge,
 Som gængs er i vor danske Egn,

Maa give Agt og bygge,
 Da var maaske Fortrydelse
 Af første Ægtemage,
 Paany at Bryllup skulde ske;
 Thi fik den Brud sin Plage.

Forf. fortæller nu, hvorledes Bruden i Bryllupsnatten vaagnede i Rædsel, da det forekom hende, at hun fik et vældigt Ørefigen. Dr. Nold udlagde det saaledes, at det var hendes tidligere Ægtefælle, der syntes ilde om, at hun giftede sig igjen; medens Biskop Bagger, der var tilstede ved Brylluppet, var mere rationalistisk, og mente, at en Flue havde stukket hende.

Den Tid min Moder kom nu hjem
 Til sin ny gejstlig' Bolig,
 Til Bogen blev jeg kaldet frem,
 Nu alle Ting var rolig.
 Den Doctor mig højt elskte, jeg
 Ham maatte kalde Fader,
 Han stift i Kortet med mig keg,
 Mig lærte Ord og Lader.
 En Gang hver Maaned var hans Skik
 I Bogen mig at øve,
 Min Lærere og mig til Prik
 Han Mand var for at prøve.
 Tidt mindes jeg det Dogger-Nød¹⁾,
 Som mig da skulde lære,
 Selv maatte bange, bleg og rød
 En Sinke-Titul bære.
 Da fatted' jeg først Lyst og Mod,
 Mig mangled' ej paa Nemme;
 Naar han som Mads med Skamme stod,
 Jeg mig ej glemte hjemme.
 Der Manden saae, hvad i mig stak,
 Han sagde, jeg bestiller

¹⁾ Dosmer.

En anden Lærer, ingen Snak!
 I mig ej længer driller.
 Ni Aar jeg havde da paa Bag,
 Lidt havde lært at gjøre,
 Det, jeg vandt, var mest Hug og Slag,
 Lidt gavnligt fik at høre.
 Men efter den en anden kom,
 Ved ham jeg profitêrde
 En Maaned mer, end Aaret om
 Den første Klods mig lærte.
 Men Lykken var mig barsk og svar;
 Thi inden Aarets Ende
 Paany min Moder Enke var,
 Jeg faderløs, elænde!

Forf. fortæller nu, at Stiffaderen inden sin Død gjorde Testa-
 ment, ifølge hvilket Stifsønnen istedenfor Navnet Kurtz skulde an-
 tage Navnet Nold; derhos tilskrev han ham Vibygaard efter Mo-
 derens Død, medens han skulde give Afkald paa Arv efter sin
 rette Fader. Skjønt Navnet Nold var ham en Hæder, havde det
 dog ikke bragt ham nogen Lykke; nu stod hans Haab til, at Navnet
 Christian maatte gavne ham mere, og at Kongen for dette Navns
 Skyld vilde tage sig af ham. Derpaa fortsætter han:

Fang, Musa, an, omsider mer'
 Om Skolegang jeg kvæder,
 Academi- og Rejsefærd
 Paa fremmed Grund og Steder,
 Om Landsbydrift, om Giftermaal
 Og andet saadant mere,
 Om Kors og Anstød, Haab og Taal,
 Vil dermed concludere.
 En, navnlig Peder Høyelsin,
 Af Doctor Nold beordret,
 Som kaldtes Skolemester min,
 De Studia befordred'.
 Til Rectorat han kaldet blev

I Fyn og Nyborg fage,
 Strax Aaret efter fik Kaldsbrev
 Et andet at antage.
 I Nyborg jeg hos ham et Aar
 Først maatte frequentere,
 Nykjøbing udi Falster bar
 Mig fem Aars dygtig Lære.
 Han mig slig Undervisning gav
 Foruden Hug og Eder,
 At jeg bar Pris i Skolelav;
 Thi ske ham Tak og Hæder.
 Jeg ofte havde fundet Men
 Udi min Hals og Tarme,
 Hvis ej min snilde Smidde-Pen
 Havd' hjulpet andre arme.
 Jeg mindes ej, mig sexten Smæk
 I fulde sex Aar mødte:
 Han viste mig ret Lære-Træk,
 Ej banded', tvang og stødte;
 Gudsfrygt han planted' ind med Flid,
 Gav tidt Opmuntrings-Penge;
 Dog for at skjærpe Hu og Vid
 Lod han mig stundom trænge.
 Tidt, naar min Moder sendte ham
 Til mig Haand-Penge mange,
 Han sagde: Nej! saa faa jeg Skam,
 Skal han tre Mark undfange;
 Han noget selv fortjene maa,
 Jeg veed, han brav kan smidde,
 Naar andre Døgenichter gaa
 I Kro og Kipp' at sidde.

Forf. fortæller dernæst, hvorledes det i hans sidste Skoleaar nær var kommet til et Brud mellem ham og hans ellers saa velvillige Rector, fordi han i dennes Fraværelse var krøbet op i et Frugttræ i Skolehaven, hvor han efter Evne gjorde sig tilgode.

Men uforvarende kom Rectoren hjem, og nu gik det løs. Rectoren stod med sit lange Ris underneden Træet, og Synderen sad deroppe med Lommerne fulde af den stjaalne Frugt. Han vilde ikke komme ned, og Rectoren trøstede sig ikke til at krybe op efter ham. Rectoren skjældte og raabte om Hjælp for at faa ham fat. Men da der ingen kom, blev der endelig sluttet et Forlig paa de Vilkaar, at Delinqventen skulde have fire Haandtager af Riset som Straf, hvilke han da ogsaa fik med saa stærkt Klem, at Huden paa hans Hænder revnede. Men Rectoren havde siden ikke den Tillid til ham som før; da han imidlertid var den øverste i Skolen, fik han dog et meget godt Vidnesbyrd ved sin Afgang til Universitetet.

Derpaa kom jeg til Kjøbenhavn
 Alt til den høje Skole,
 At faa Studenter-Ret og Navn
 Jeg dristig turde stole.
 Min Rector mig Ledsagning gav
 Og selv recommended'
 For høje Professorers Lav,
 Mig dem i Vold levered'.
 En Dag før den Examen stod,
 Et artigt Puds mig skete,
 At klemme Rus med tappert Mod
 Var en Student tilrede.
 Tilforn samme Knast dog var
 Min trofast Skolebroder,
 Men for han Had til Rector bar,
 Han »tragte mig paa Noder«.

Der fortælles nu, hvorledes Forf., der havde faaet rigelige Penge af sin Moder til Betaling af Universitetets Rector, Pedel og Ringer, havde faaet en halv Snes Daler tilovers. Dette havde den omtalte Student faaet at vide, indbød ham paa et Værtshus, hvor han fik ham drukken aldeles fuld, og, medens han var i denne hjælpeløse Stilling, listede Pengene ud af hans Lomme. Det var Dagen, før Nold skulde op til Examen, og da hans Rector kom for at se til ham, fandt han ham i en Tilstand, der ikke lo-

vede godt for den følgende Dag. Han foreholdt ham hans let-sindige Adfærd, men Nold svarede ham med knubbede Ord, saa hans Lærer gik mismodig fra ham og udtalte, det var en daarlig Tak, han fik for sin Flid og Omhu. Nu kom da Examen:

Den Morgen strax blev jeg klædt i,
 Flux axlede min Kappe
 Og spankulered' op saa fri
 Paa Consistori-Trappe.
 Vel hundred' unge Brødre kom
 For de høj lærde samled',
 Examinert blev rundenom,
 De fleste tav og famled'.
 Tre Professorer-Børn blandt de
 Var Christianer alle:
 Til Worm og Nold og Lange, se!
 Man første Sted lod falde.
 Den ene er vor Bisp saa prud¹⁾,
 Den anden Præst bortdøde;
 Jeg venter Guds og Kongens Bud,
 Hvor jeg faar Amt og Føde.
 Dernæst paa vort Academi
 Mit Borgerskab jeg hented',
 Som jeg med Umag som en Bi
 Saa længe efter ventet'.
 Examen Philosophicum
 Dernæst med Ros jeg fanged',
 Desligest Theologicum
 Berømmelig erlanged',
 Der jeg min Attestats da fik,
 Dimiss blev ej undslaget,
 Dog prædiket' først efter Skik,
 Blev hørt og vel antaget.
 Derpaa jeg mig forføjed' hjem
 Paa Landet til min Moder,

¹⁾ D. Christen Worm.

Der havde daglig Kors paa Klem,
 En Svoger og en Broder.
 Mig kast' i Næsen stedse blev
 Den Gaard, jeg skulde have,
 Min Moders Gods de det tilskrev,
 Nolds Navn det kunde lave.
 Ja, hvor jeg gik og hvor jeg stod,
 De mig fast efterstræbed';
 Det jeg fik, man mig høre lod,
 Nold havde øj for slæbet.
 Det jeg til Davre hver Dag nød,
 Til Nadver Aftenstunde,
 Var Klammer, Avind, Kiv og Stød,
 Forfølgelse i Grunde.
 Dog bar jeg med Taalmodighed
 Alt, hvad man mig paalagde.
 Dig Joseph jeg maa ligne ved,
 Min Moder ofte sagde.
 Der spandtes paa at faa mig hen
 I fremmed Land og Grunde,
 Maaske jeg aldrig kom igjen.
 Imens de herske kunde.
 Min Moder fik de overtalt,
 Strax kom jeg til at rejse.
 Mens jeg var borte, med Gevalt
 Blev forelagt en Lejse,
 Forpagtningsbrev paa Gaard og Gods
 De strax fik undertegnet,
 Bød saa min svage Moder Trods,
 Mig blev kun lidt tilregnet.
 I fremmed Land jeg var paa Vej,
 Til Rejsen nød kuns ringe,
 Det voldt' mig mangan Fandens Rej,
 Dog maatte jeg mig tvinge.
 Jeg selv fortjente med min Bog,
 Thi Hjemmet gav kuns lidet,

Jeg consulered ¹⁾ mangt et Drog,
 Mig brav igjennem stridet,
 Jeg dyrked' min Theologi,
 I Medicin mig øved',
 Mig skjærped' Philosophi,
 Endog jeg Jura prøved',
 Historisk' Sager, Politi,
 Statuta, Mores lærte,
 Men mestendels Philologi
 Min Tid og Flid forærte.
 Jeg Dansen, Fægten fatted' med
 Og andre Exercitser,
 Ja stutzervis opført og klæd
 Bar om mig selv Capritzer;
 I daglig Conversation
 Mig lærte saa at skikke,
 At jeg Gemyt, Complexion
 Udgrundede til Prikke.

Men som jeg var midt i mit »Lob«
 Paa Konstens Rendebane,
 Min Moders Død, imod mit »Hob«,
 Mig lærte anden Vane.
 Thi der kom Brev, jeg skulde mig
 Strax hjem saa snart forføje,
 Hvis andre skuld' ej pludselig
 Min Gaard og Gods fordøje;
 I Stervbo Commissarier
 Var stedt ej for mit bedste,
 Jeg blev tildømt min Rejsefær'
 Selv koste, intet reste.
 Da mødte mig mit første Knu,
 Omtrent et Tusind Daler
 Til Sødskende jeg maatte nu,
 Af andre laant, betale.

¹⁾ Var Lærer (Vejleder) for.

Nu kommer jeg da endelig
 Om Ægtestand at tale,
 Mit Landsby-Levned kortelig
 Og Modgang at afmale.

— — — — —
 Nu kom jeg hjem til Fødeland
 Fra fremmed Ort og Steder,
 Men paa mit Gods Forvirring fandt,
 Paa Sødskend's Sind og Sæder.
 Min Gaard var i Forpagtnings-Vold,
 Dermed blev skaltet, valtet;
 Men ringe var Forpagtnings-Hold;
 De Commissarier halted'.
 Den ene hed Landsdommer Ehm¹⁾,
 Den anden Rosenvinge²⁾.
 To fede Stude sprang i dem,
 Dertil »Skjenkatz« ej ringe.
 De mine Sødskend' skuld' omtrent
 Mest muligt assistere
 At støde om det Testament
 Med en Supplik og mere.
 Men det gik glip; thi Brevet var
 Af Kongen confirmeret;
 Thi blev de Sødskend' alle gar
 For villig Skjænk fixeret.
 Dog spiltes saa med mig Styrvolt,
 At Landgildskorn og andet,
 Som var tillagt min »Oppenholdt«,
 Gik, som det var forbandet.
 Jeg kom i Gjæld jo mer og mer,
 Min Søster-Mand og Broder
 Var Gaarden lejet Aare fler,

¹⁾ Hans Ehm (f. 1665 i Kjøbenhavn) blev 1684 Vicelandsdommer i Sjælland, 1690 virkelig Landsdommer, 1698 Justitsraad. (En Biografi af ham findes i Kgl. Bibl., Gl. kgl. Saml 1076. Fol.).

²⁾ Vistnok Assessor Matthias Rosenvinge til Ørbækklunde, Landsdommer i Fyn.

For Eje gik slig Moder¹⁾.
 Den Svoger var en værk'lig Mand,
 Mig Haaret ofte krused',
 Drak Finkeljokum stærk, som Vand,
 Ja sværmed', sused', dused'.
 Min Broder blev af Smørret kjed,
 Fik Amt, til Jylland flytted'.
 Med Svogeren, til stor Fortred,
 To Aar jeg var beknyttet.
 For ondt Forhold jeg da paa Stand
 Min Svoger lod opsige,
 Tog an en ny Forpagtningsmand
 At svare ret og lige.
 Men jeg af Dynen slap i Halm,
 Den lede »Pagter-Hange«
 Var af en lumpen, stridig Malm,
 Thi gjorde han mig bange.
 Alt det, han speculered' paa,
 Var Rænker, Kiv og Trætte,
 Tingflakken var hans Sinds Attraa
 Og Folk at forurette.
 Mens jeg da stod i Kjøbenhavn,
 De Studia opagted',
 Sin Kage meled' han, mit Gavn
 Og Bondens lidt betragted';
 Thi var der idel Klagemaal
 Af Ridefog'd og Bonde,
 At han paa dem slet gjorde Kaal,
 Hvis ej blev stil't det onde.
 Saa fatted' jeg et andet Sind,
 Besluttet' mig at gifte,
 Paa Gaarden flytte ud gesvind,
 Husholdning selv at stifte.
 Saa blev jeg gift, men kom da nys,

¹⁾ Meningen utydelig.

Ja tidlig nok tilstede,
 Ret som den, der blev hængt ved Lys,
 Til Tynge, liden Glæde.

Du store Konge, værdiges
 En Fabel her at høre,
 Hvormed jeg maa poetisk-vis
 Mit Ægteskab fremføre!
 En Herfugl paa en lystig Høj
 Selv ejede en Rede,
 Omkring Smaa-Fugle mange fløj,
 Som tjente ham med Glæde.
 En Høg var ogsaa kommen did,
 Sig Rede lejet havde,
 Som nærig, listig, glubsk med Flid
 At røve sig tillav'de.
 Han allevegne om sig greb
 Og de Smaa-Fugle plaged',
 Dem pilled' af med Klør og Næb;
 Den Herfugl var bortdraget.
 Da andensteds han borte var
 Og længe ej tilstede,
 Med List den Høg sig brugte svar
 At fylde sig og fede.
 Et Nys Herfuglen derom fik,
 Besluttet' sig en Mage
 At vælge ud, holdt bedst for Skik
 Hjem til sit Hus at drage,
 Der bygge, bo, i Syn og Agt
 Sin Rede vel at tage,
 Smaa-Fugle, ham var underlagt,
 At fri fra Høgens Plage.
 Hvorfore han fløj hen engang
 Til Roës-Bjerg og Kilde,
 Hvor han (thi Tiden blev ham lang)
 En Mage hente vilde.

Om samme Kilde hoppede
 En kulsort gammel Skade¹⁾,
 Med Skadeunger brogede
 Vel mange kunde sprade²⁾.
 Der hopped' ogsaa andre om,
 Fler skadelige Fugle;
 Den Herfugl blandt de Skader kom
 Ret som en enstig Ugle.
 I denne Dans kom hoppend' frem
 En dydig Skadeunge³⁾,
 Den bedste iblandt alle dem
 Af Hjærte, Hu og Tunge.
 Herfuglen den til Ægte tog⁴⁾,
 Mens først den gamle Skade,
 Før han sin Datter ham tilslog,
 Sig trofast monne lade;
 Herfuglen sin Bestilling han
 For alle at forskaffe
 Udloved', som en ærlig Mand,
 Hvis ej Gud skulde straffe⁵⁾.
 Men det var idel Sladder-Tant;
 Den Herfugl med sin Mage,
 Der de hjemkom, et andet fandt:
 Af Skader idel Plage.
 Den skadelig' Familie
 Med al sin lange Rumppe
 Man daglig maatte flyvend' se
 Til den Herfugl at stumpe.

¹⁾ Rektor M. Peder Schade († 1712).

²⁾ Han havde 14 Børn (se Bloch, Roskilde Domscoles Hist. I. 60).

³⁾ Bodil Sofie Schade.

⁴⁾ Dette er formodentlig sket 1697 ell. 98, da en Søn af dette Ægteskab, Christian Nold, er født paa Vibygaard den 20de Januar 1699.

⁵⁾ Nold skulde altsaa hjælpes til at blive den gamle Schades Eftermand som Rektor i Roskilde. Skolen havde utvivlsom staaet sig bedre ved, om det var sket, end som det gik, da M. Peder Schade fik sin Søn M. Jesper Schade til Vicarius og Successor; thi denne forfaldt til Drik og anden Vidtløftighed, saa Skolen i hans Tid var i en elendig Tilstand.

Med Gjæstereren, Tapperi,
 Med Snapperi og andet
 De Skadefugle rulled' fri,
 Som de var slet forbandet.
 Med ham de holdt saa længe Hus
 Og ham saa længe drilled',
 Til alting gik rent i Rabus,
 Hans Dun og Fjedre pilled.
 Af andre, til at flyve med,
 Han Fjedre maatte laane,
 Forlade plat sit Redested
 Og moxen fly til Skaane.
 Dog fandtes En i Skadeflok,
 Herfuglens Mages Broder,
 Hos polnisk Ørn var flojet op,
 Ej brugte falske Noder,
 Han var smuk, trofast, huld og god;
 Men udi Danerrige
 Rovfugle tog hans Liv og Blod,
 For han ej vilde svige¹⁾.
 Den anden Broder Rede har
 Endnu ved Roëskilde²⁾,
 Er kulsort, som hans Fader var;
 Den Herfugl undes ilde.
 Herfuglens Ungers Mødrearv
 Han stedse eftertragter,
 Dem sue ud til Ben og Marv
 Han udaf Hjærtet agter³⁾.
 Den Rente, aarlig var tilladt

¹⁾ Hans Schade, polsk-sachsisk Resident i Kjøbenhavn, blev dræbt i Novbr. 1703 (se Bloch, Roskilde Domsk. Hist I, 61).

²⁾ Den ovennævnte Rektor, M. Jesper Schade.

³⁾ Da Chr. Nolds første Hustru, Bodil Sofie Schade, døde tidlig, er M. Jesper Schade, som det synes, bleven beskikket til Værge for hendes tre Sønner; men han misbrugte denne sin Stilling, noget, der passer godt nok til, hvad der berettes, at han maatte sælge baade sit Boskab og sine Bøger paa Grund af sit uordentlige Løvned (Bloch, I, 63).

Ham deraf at modtage,
 Jeg tror, er mestendels forsat.
 Er det ej at beklage!
 Kort ud, det Giftermaal var slet.
 Min Bo jeg selv besatte¹),
 De Svogre gjorde Posen let,
 Jeg maatte skylde, skatte.
 Strax solgte Gaarden, foer min Kaas
 Med mine Sønner trende,
 Selv Enkemand, som vilden Gaas,
 Til Kjøge maatte rende.
 Der nu for Gjæld, for Tribulats,
 For anden Tyng mere
 De Midler gik udi Morads,
 Jeg flygtig maatte være.
 Forsøgte der et Aar omkring
 At bo, til liden Nytte,
 Thi ublu Folk med mig til Ring
 Red, saa jeg maatte flytte.
 Mit bedste Flæsk, Ost, Smør og Æg,
 Min Mjød og Honningkage
 Foer i min lange Kudskes Skjæg,
 Min Tøs, hans Hore-Mage:
 De hored, stegte, brased op,
 Naar jeg sov paa mit Øre,
 De spækked' deres Skind og Krop,
 Brav vidste sig at smøre.
 Saa blev jeg ud af Legen kjed,
 Som udaf Sennep Katte,
 Begyndte, for at sky Fortred,
 Ny Giftehu at fatte.
 Vor Konges Søkorts-Direktør,
 Da bofast udi Kjøge,

¹) Han maatte altsaa selv udrede Udstyret, skjønt Svigerfaderen var en for-
 muende Mand.

Hans Datter jeg med al Honeur
 Begjærte at besøge.
 Paa hende fik jeg villig ja,
 Hun blev min anden Kvinde.
 Fra Kjøge andensteds jeg da
 At flytte fik i Sinde.
 Paa Vordenborrig Amt et Sted
 Og Ejendom jeg havde,
 Hvor jeg, men ak! til al Fortred,
 En Bopæl mig tillav'de.
 Der kom jeg just blandt Øgleflok,
 Med Kat og Skarn at drages,
 Traf an Ulykken tidlig nok,
 Og daglig maatte plages.
 Blandt Bondesnavs kom jeg at bo,
 Som klemmede mit Hjærte,
 Til Avling, Tyngsel og Uro,
 Til Pine, Ve og Smerte.
 Men førend jeg begynder paa
 Min Skjæbne at fremføre
 Poetisk-vis jeg lidet maa
 Om Bondearten røre¹).

— — — — —
 Der jeg den Gaard nu havde kjøbt,
 Var alle Huse fulde
 Af Korn og Fo'er, de stod som støbt,
 Man derved glædes skulde.
 Thi kunde jeg indvortes ret
 Den Bygning ej betragte,
 Hvis Overdel af Bøg hel slet
 Og frønnet var at agte.
 En Bonde paa min Gaard og sad
 Til Leje, fuld af Svenker;

¹) Forbigaas, da Skildringen egentlig ikke indeholder noget mærkeligt, men kun Forf.s mørke Syn paa den ved hine og de forudgaaede trange og mørke Tider forhærdede Bondenat ir.

Tværlægterne paa Huse-Rad
 Bortraned' han med Rænker,
 Thi jeg ham strax udsig lod;
 Men der jeg hid var flyttet
 Og engang udi Kirken stod,
 Min Gud og Andagt skjøtted',
 En mægtig Hvirvelvind slog om
 To Længer udi Grunde,
 Den fjerde gjorde og halv tom,
 Saa de knap kjendes kunde.
 Der jeg nu hjem af Kirken kom,
 Jeg kunde ej indkomme;
 Thi alting rent var faldet om,
 Mig, ak! til liden Fromme.
 Da slutted' jeg udi min Hu,
 Jeg vilde plat forlade
 Mit Hus og Gaard, jeg havde nu,
 Og lade Lykken raade.
 Det skar mig mest i Sjæl og Liv,
 At for enhver og alle
 Min Gaard var som et Perspectiv,
 Man Brockenhus den kaldte.
 Ja, somme uforstandigt Pak,
 Forbi som daglig fore,
 Med Latter falde lod slig Snak
 Og sig saa kunde more:
 Den Mand bebor en kræsen Gaard,
 Har han nu lystig Penge,
 De Ben at gaa paa nu vist faar,
 I Mørk' gaar han til Senge.
 Men derimod hver, som Forstand
 Og Ærlighed regjered',
 Mig ynked: Ak! den arme Mand,
 Han ilde er fixeret.
 Dog fatted' jeg et stadigt Sind,
 Vild' heller Skade lide,

End som med Spot for Modgangs Vind
 Fra Gods og Gaard bortride.
 Men det var min Ulykke nu,
 Mit Skab var tomt for Penge;
 Thi maatte jeg med sorgfuld Hu
 Til fremmed Nabo trænge.
 Mig en Forpagter hul og sledsk
 Var dog en god Husvaler,
 Forstrakte mig, dog han var tredsk,
 To hundrede Rigsdaler.
 Min Gaard fik han da udi Pant
 Med dens Tillæg og Gode.
 Bedrøvels' jeg i Hjærtet fandt
 Og var kun slet tilmode.
 Saa bygde jeg paany igjen,
 Mig hist og her fremtigged',
 Om Hjælp anmoded' Ven, Uven;
 Dog mig en stor Del sviged'.
 Klør-atten-Ben jeg maatte saa
 Tidt Tømmervogn af laane,
 Om Hjælp for ham bønfulde da
 Og gode Ord ej skaane.
 Omsider fik jeg da bygt op
 Min Gaard, var Lyst at skue,
 Med stor Besvær i Sjæl og Krop,
 Lod Lykken mig ej kue.
 Min Skov og maatte holde her,
 Savtømmer at tillade;
 Mens Fyrretømmer Kjøbsted nær
 Mig gav i dyre Maade.
 Mit eget Tømmer jeg i Skov
 Lod vogte dog om Natten,
 Thi naar jeg paa mit Øre sov,
 Stjal fra mig Bonde-Ratten.
 Men ej saa snart min Gaard var bygt,
 I Marken vidt udskinned',

Før Lykken atter handled' stygt,
 Med Tyranni fremtrinned'.
 Thi Aaret efter strax faldt bort
 Af Sot og Sygdoms Vaade
 De Heste, Fæmon, smaat og stort;
 Saa maatte Gud bedst raade.
 Tilovers jeg da kun beholdt
 To gamle, skrumpne Heste,
 Med dem jeg kjørte prunk og stolt,
 De syntes mig de bedste.
 Den ene af dem lysbrun var,
 Den anden sort af Farve,
 Dem Gud mig selv udkaaret har,
 Jeg sagde, som til Arve.
 Endskjønt jeg da som Rakkeren
 Med ulig farved' Heste
 Tidt rejste til hver fremmed Ven,
 Holdt jeg det for det bedste;
 Thi det Guds Villie saa var.
 Om man da skumle vilde,
 Jeg svared: Gud selv dennem har
 Tilskikket mig saa snilde.
 Saa snart jeg samlet fik paany
 Behørig Kvæg og Heste,
 Den Broder Buur¹⁾ mig gjorde Bry',
 Og det ej for det bedste.
 Paa mine Gjærder han med List
 Brød Huller mange Tide,
 Med Pantning uden Ro og Rist
 Mit Gods mon han bortslide.
 I mine Kør han Øxer slog,
 Slog Svin ihjel og raned',
 Ja Faar og Lam den Tyv bortdrog,
 Som han var slet forbandet.

¹⁾ Bonde.

De Plove, og hvad mere er,
 Han raned' nogle Gange,
 Savtømmer, Træer stjal især,
 Mig gjorde Pudser mange.
 Ulykken var, jeg fremmed sad
 Som Uglen blandt de Krager,
 Hver fremmed de paaførte Had,
 Tingfærd, Proces og Sager.
 Thi de i Klyng' besvogred' var,
 Præst, Foged, Borger, Bonde,
 Ja Herredsskriver, Fogedskar'
 Dusbrødre var i Grunde.
 Omsider faldt mig Sygdom paa,
 Min Hustru og bortdøde,
 Med stor Husholdning, mange smaa
 Umyndig' sad jeg øde.
 De Naboskalke tusindfold
 Mig plaged' uden Ende,
 Mens selv, gjeldbunden og bortsold,
 Hvor skulde jeg mig vende?
 Til Utroskab det Bondedrog
 Forlokked' mangesinde
 Min Tjenestpige, Karl og Pog,
 Og fæsted' uden Minde.
 Til sidste Puk saa grum og led
 Den Ridefog'd mig plaged',
 Min Avlskarl til Soldat bortsled
 Og Husmænd, saa det knaged'.
 Om jeg beskrive skulde her
 Alt ondt, mig maatte hænde,
 Mig Tiden ej tilstrakte nær,
 Min Skrivning fik ej Ende.
 Den tredie og sidste Gang
 Jeg mig dog maatte gifte,
 Med mine Børn i Gjeld og Trang
 Mit Gods og Midler skifte.

Men inden Aar til Ende gik,
 Den Kvinde Døden fælded',
 Jeg fulgt' ej Liget efter Skik.
 Af Sygdom overvældet.
 For Gjæld, for Skatter, andet mer
 Strax Creditor tiltrined'
 Med Nam i Bo, og til Besvær
 Med Auction mig pined.

Der jeg fra Hus og Gaard nu kom,
 Mit fattig Gods forlised',
 En Capitain var mig saa from.
 Han hused' mig og spised'.
 En liden Gaard i nærmest' By
 Til Ejendom han havde,
 Der havde jeg mit Skjul og Ly,
 Hans Landsbydonter lav'de.
 Men strax paany tog hos mig Nam
 Den Ridefoged lede
 For Børne-Pengeskat saa gram,
 Som dog af Had vel skede:
 Thi hver af mine Sønners Arv
 Var Rigs et tusind Daler¹⁾,
 Hver Datters Arvlod til Fremtarv
 To hundred, sandt jeg taler.
 Mit Bibli'tek, min Tilflugtstrøst,
 Og sidste, som jeg aadte²⁾,
 Tog man fra mig med fast og løst
 Og mig slet undertraadte.
 Der jeg nu saa forarmet blev,
 Min Bog mig Forsvar sendte,
 Det mig til Kjøbenhavn hendrev,
 Der nogen Hjælp at hente.

¹⁾ Sønnernes Arvelod skrev sig sikkert fra Morfaderen Rektor Peder Schade, der ved sin Død efterlod sig over 20,000 Daler.

²⁾ Ejede.

Men ak! mit Facit slog mig fejl,
 Der var kun lidt at tjenne,
 Min Klædning var kuns slet for Spejl,
 Om Hjælp jeg maatte rende.
 Facultas Theologica
 Omsider mig bønherter,
 Mig for min Faders Merita
 Saa vidt og Hjælp tilførte:
 I kongelig Communitet
 Jeg skulde Kosten nyde
 Som en Studenter arm og slet
 Og smage Klostergryde.
 Jeg takker Gud, dog var min Agt
 Stipendia at vinde
 Til Kammerleje, Klædedragt;
 Men de var ej at finde.
 Professor Steenbuch, den Guds Mand,
 Var mig dog som en Fader
 Og hjalp mig i min Armod's Stand,
 Gud aldrig ham forlader;
 Thi han mig gunstig hjulpet har
 Til tvende Mark hver Uge,
 Som mig dog lidt Undsætning bar
 Til min Nødtørft at bruge.
 Men saasom min Samvittighed
 Befriet burde være,
 Jeg ønsked' mig et roligt Sted
 Og ringe Brød med Ære.
 Min Gud at tjene jeg attraar,
 Min Næste og at nytte,
 Nedgravet Pund god Løn ej faar,
 Naar man maa heden flytte.
 Min allerunderdanigst Bøn
 Til Dig, o store Fader,
 Er, Du for Jesu Skyld, Guds Søn,
 Mig ikke nu forlader.

Und mig et lidet Rectorat
 Udi en ringe Skole,
 At jeg kan faa paa Lykken fat,
 Jeg vil paa Naade stole:
 At jeg med Børn, som udi Tal
 Er sex, kan hjulpen blive
 Og efter naadigste Befal
 Forsynes her i Live.
 Jeg aldrig og aflade skal
 Gud inderlig at bede,
 Han her og hist i Himmelsal
 Min Konges Sjæl vil glæde.

Sluttelig udtaler Forfatteren »med poetisk Stil« endnu paa nogle Sider sine gode Ønsker for Kongen og Riget. Dette kan dog her forbigaaes. Derimod skal endnu tilføjes nogle Oplysninger om hans ældste Søn (af første Ægteskab), som paa en ganske hæderlig Maade forplantede Navnet Nold i endnu en Generation.

Christian Nold var født den 20de Januar 1699 paa Vibygaard¹⁾. Indtil sit 16de Aar var han hjemme, derpaa gik han 3½ Aar i Slagelse Skole under Rector Mag. Niels Borch, siden noget over et Aar i Roskilde Skole under sin Morbroder, M. Jesper Schade, der 1719 dimitterede ham til Universitetet. Den 10de Juni 1721 tog han theologisk Attestats og 1726 Magistergraden. En samtidig har optegnet følgende om ham: »Han lagde sig først efter den paa de Tider uforbigængelige Kloster-Erudition, endskjønt baade hans Udtale og dona docendi (Lærergaver) i andre Maader vare ganske slette og ubehagelige; han var Borckens Collegiant i fem fulde Aar og tillige (i ti Aar) Decanus paa Klosteret; siden holdt han Collegia Philologica et Theologica med maadelig

¹⁾ Hans egenhændige Vita i Sjælands Bispearkiv. Det er forfattet 1734. Heri nævnes hans Fader som død, men uden at der bemærkes noget om hans Stilling, medens han levede. I Schwartzkopfs Erindrings-Lexicon (Danske Saml. IV, 111) omtales Sønnen, men sammenblandes med Faderen, idet den førstnævnte siges at være bleven opdragen paa Prof. Nolds Bekostning og at have arvet hans Navn.

Succes. Men da han (1732) blev Provst paa Klosteret efter Nannestad, begyndte hans Credit at voxe noget, fordi han var from, føjelig og uinteresseret. I den Tid udvalgte ogsaa Biskop Worm ham til sin Vicarius¹⁾. Han udgav en hel Del akademiske Disputatser (1721—33), deriblandt en, som nød den for Disputatser ualmindelige Ære ogsaa at blive oversat og udgivet paa Dansk²⁾. Han var den første Kommunitetsprovst, hvem det Hverv var overdraget som Biskoppens Vicarius at holde de denne paahvilende theologiske Forelæsninger ved Universitetet³⁾. — Efter at have fungeret som Provst i Klosteret i henved tre Aar, blev han af Geheimeraad Carl Adolph v. Plessen til Førsløv, Kastrop, Gunderslevholm, Harrested, Saltø og Dronninglund kaldet til Sognepræst i Karrebæk i Sjæl. St., hvilket Kaldsbrev blev kgl. konfirmeret d. 5te November 1734. Hans Afgang fra hans hidtidige Stilling gav Anledning til, at en af Regensens Alumner, den siden noksom bekendte C. F. Wadskjær, i egne og Kammeraters Navn udgav en Klagesang til Vidnesbyrd om det Savn, hans Bortgang efterlod⁴⁾.

Efter at være ordineret den 22de December 1734, tiltraadte M. Chr. Nold i det næste Aar sit Præsteembede, og ægtede den 17de Maj 1735 Maren Trojel (født i Himmelev 11. Juli 1701), Datter af Hans Trojel, der havde været Præst ved Vor Frelzers Kirke paa Christianshavn, men var 1725 bleven afsat og dømt til livsvarigt Fængsel paa Munkholm. I Aaret 1741 blev Nold Provst i Ø. Flakkebjerg Herred, men var i sine senere Aar bestandig svagelig og døde allerede den 1ste August 1748. Hans Enke døde den 24de August 1756 i Skjelskør, hvor Peder Nold, en Broder til hendes afdøde Mand, boede som Kjøbmand. Af Mag. Chr. Nolds Born kjendes to Døtre (Bodil Sofie og Margrete), der efter hinanden vare gifte med Hr. Ludvig Conrad Bargum, der først var Præst i Rorup og Glim og tilsidst i Aabenraa († 1798).

Tilføjelse. Af de i Th. H. Erslews og Kall Rasmussens Exemplarer af Giessing, Jubellærere, gjorte Tilføjelser (Kgl. Bibl., Ny kgl. Saml.) hid sættes her følgende vedkommende Slægten Nold (II, 1, 183 f.). Bodil Sophie Schade, død 20. Novbr. 1702, gift i Roeskilde 7. Sept. 1697 med Chr. Nold, død 7. Jan. 1732 i Skjelskør; af Børnene døde Poul Nold, f. 1700, som Kjøbmand i Skjelskør 30. Maj 1725, og Peder Nold, f. 1701, døde ligeledes som Kjøbmand i Skjelskør 9. Novb. 1757, 56½ Aar gl.; han ægtede 30. Juli 1738 Maren Haagens, død smsteds i Juni 1743, 34 Aar gl.

Red.

¹⁾ Schwartzkopf i Danske Saml. IV, 111.

²⁾ Worms Lexicon over lærde Mænd II, 126.

³⁾ Beckman, Communitatis Reg. Haun. historia, p. 142.

⁴⁾ C. F. Wadskjær, Quiritatio Collegii Regii in abitum Noldii. Haun. 1735.

⁵⁾ Wiberg, Alm. dansk Præstehist. II, 70.

⁶⁾ Wiberg a. Sk. III, 81—2 under Præsten Fr. Lützens Thanch, der var gift med en Datter af den nævnte Kjøbmand Ped. Nold.